

13. Hukuk Dairesi 1998/5441 E, 1998/6064 K.

"İçtihat Metni"

Glencore International A.Ş. vekili avukat Erol Ertan ile Bursa Büyükşehir Belediyesi aralarındaki alacak davası hakkında Hakem Kurulunca verilen 19.11.1997 günlü karar davacı tarafından duruşmalı, davalı tarafından da duruşmasız olarak temyiz edilmesi üzerine Bursa 1. Asliye Ticaret Mahkemesince Dairemize gönderilmiş olmakla duruşma için ilgililere çağrı kağıdı gönderilmişti. Belli günde davalı vekili avukat Baki Toksal ile davalı vekili avukat Erol Ertan'ın gelmiş olmalarıyla duruşmaya başlanılmış ve hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlenildikten sonra karar için başka güne bırakılmıştı. Bu kez temyiz dilekçesinin süresinde olduğu saptanarak dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinden doğan uyuşmazlıkla ilgili olarak, davacının alacak isteği hakkında hakem heyetince Almanya'nın Köln kentinde verilen kararın, süresi içinde, davalı Bursa Büyükşehir Belediyesi avukatı tarafından Bursa Asliye 1. Ticaret Mahkemesine sunulan dilekçeyle temyiz edilmesi üzerine, temyiz dilekçesi ve ekindeki dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü. Temyiz edilen hakem kararı, taraflar arasındaki 2.9.1992 ve 3.12.1992 günlü yakıt kömürü alım sözleşmeleri ile, 15.11.1994 günlü ek sözleşmenin uygulanmasından doğan uyuşmazlık üzerine, sözleşmelerdeki tahkim şartı nedeniyle, davacının başlattığı prosedür sonucunda, Almanya'nın Köln kentinde toplanan ve üyelerinden biri Türk olan üç kişilik hakem heyetince verilip taraflara tebliğ edilen karar, tebliğden sonra süresi içinde davalı Bursa Asliye 1. Ticaret Mahkemesine sunduğu dilekçeyle kararı temyiz etmiştir. Temyize konu hakem kararının Yargıtay tarafından temyiz incelemesine tabi tutulup tutulamayacağı, bir ön sorun olarak incelenip, değerlendirilmelidir.

Hemen belirtilmelidir ki, bir hakem kararının Yargıtay tarafından temyizen incelenebilmesi , onun bir "Türk Hakem Kararı" olması koşuluna bağlıdır. Diğer bir söyleyişle, yabancı hakem kararları Yargıtay tarafından temyiz incelemesine tabi tutulamaz. Bu nedenle, öncelikle , temyiz edilen hakem kararının milliyeti saptanmalıdır.

Öğretide ve Yargıtay uygulamasında, tahkim sözleşmesi taraflarının milliyetleri , ikametgahları, tahkim yeri (hakemliğin vukubulduğu ve hakem kararının verildiği yer) hakemlerin milliyetleri, hakemlerce uyuşmazlığın çözümünde uygulanan maddi hukukun yabancı bir ülke hukuku olması, hakem kararının yabancı sayılıp sayılmayacağı konusunda ölçüt olarak kabul edilmemektedir.

Gerek öğretide ve gerekse Yargıtay'ın kararlılık kazanan uygulanmasında hakem kararlarının milliyeti konusunda benimsenen ilke "usul hukuku ilkesi"dir. Bu ilke uyarınca, bir hakem kararı hangi ülkenin usul hukukuna göre verilmiş ise, o ülkenin hakem kararı olarak kabul edilmelidir.

Bu durumda, temyizen konu hakem kararının verilmesinde hangi ülke kurallarının uygulandığı saptanmalıdır.

Hakemlerce uygulanan usul hukuku kurallarının hangi ülkeye ait olduğunun belirlenmesinde, öncelikle tarafların tahkim sözleşmesinde veya ondan ayrı olarak, bu konuda bir kararlaştırma yapmış olup olmadıklarına bakılmalıdır. Böyle bir kararlaştırma yok ise, tarafların tahkimi hangi ülkenin usul hukukuna tabi kılmak istedikleri, tahkim sözleşmesindeki diğer hükümlerin yorumlanmasıyla belirlenmelidir. Bu yolla da bir sonuca kavuşulmaması

durumunda ise, tarafların uygulanacak tahkim usulünün seçimini hakemlere bıraktıklarının kabulü gerekir. Böyle bir durumda, uyuşmazlığın çözümünde hangi ülke usul hukuku kurallarının uygulanacağı, hakemlerce belirlenecektir. Bu kabul, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 525.maddesindeki düzenlemeye de uygun bulunmaktadır.

Bu kural ve açıklamaların ışığı altında, somut olaya dönüldüğünde, ortada, taraflarından biri Türk Diğeri yabancı olan bir sözleşmeden doğan uyuşmazlık nedeniyle, yabancı olan tarafın başlattığı prosedür sonucunda, biri Türk diğeri yabancı uyruklu üç hakemin, Almanya'nın Kölh Kentinde toplanarak verdikleri bir hakem kararının bulunduğu, kararın taraflara tebliğ edildiği ve davalının süresi içinde Türk Mahkemesine verdiği dilekçeyle hükmü temyiz ettiği, bunun üzerine, Mahkemece temyiz dilekçesi ve ekindeki belgelerin Yargıtay'a gönderildiği anlaşılmaktadır.

Yine, taraflar arasındaki sözleşmelerin tahkime ilişkin hükümlerinde veya ayrı bir belgede, hakemlerin uygulayacakları usul hukuku kuralları konusunda herhangi bir kararlaştırmanın bulunmadığı görülmektedir. Diğeri hükümlerin yorumu yoluyla da bu yönde herhangi bir sonuca kavuşulması olanaklı değildir. Bu durumda az yukarıda açıklanan şekilde, tarafların bu yönü hakemlerin seçimine bırakmış olduklarının kabulü gerekmektedir. Hakem heyeti tarafından 2.4.1997 günlü toplantıda, uyuşmazlığa Alman Usul Hukuku Kurallarının uygulanmasının kararlaştırılmış olduğu ve işlemlerin bu karar doğrultusunda yürütüldüğü, buna ilişkin toplantı tutanağının onaylı tercümesinden açıkça anlaşılmaktadır. O halde, temyiz edilen kararın, Türk hukuku bakımından bir "yabancı hakem kararı niteliği taşıdığına kuşku ve duraksamaya yer olmamalıdır. Yabancı hakem kararlarının Yargıtay tarafından temyiz incelemesine tabi tutulamayacakları da çok açıktır.

Öte yandan, temyiz edilen hakem kararı, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 532.maddesinde öngörülen şekilde, hakemlerce herhangi bir Türk Mahkemesi kalemine tevdi edilmiş de değildir. Temyiz dilekçesinin mahkemeye verilmiş olması da, bizzat hakem kararına ilişkin bu usul şartını sağlamaya yeterli kabul edilemez.

O halde, davalının temyiz dilekçesinin reddine karar verilmelidir.

SONUÇ:Yukarıda açıklanan nedenlerle, davalının temyiz dilekçesinin REDDİNE, 7.7.1998 gününde oybirliğiyle karar verildi.